

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi
Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi

Cilt 8 Sayı 1 Ocak 2023

dergipark.org.tr/ikcusbfd

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

ARAŞTIRMA MAKALELERİ

- Koronavirüs Pandemisinde Engelli Çocukların Fiziksel Aktivite Katılımları ile Yaşam Kaliteleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi - Kontrollü Kesitsel Çalışma** 1-6
Investigation of the Relationship between Physical Activity Participation and Quality of Life of Children with Disabilities During the Coronavirus Pandemic - A Controlled Cross-Sectional Study
Aziz NEDİM, İlknur NAZ
- Determination of COVID-19 Fear and Healthy Lifestyle Behaviors in Faculty of Health Sciences Students: A Cross-Sectional** 7-14
Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinde COVID-19 Korkusu ve Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışlarının Belirlenmesi: Kesitsel Bir Çalışma
Rıdvan DOĞAN, Emel ERDENİZ GÜREŞ, Ezgi Hasret KOZAN ÇIKIRIKÇI, Mert İLHAN, Hatice ÇOLAK, Merve ÇOLAK
- COVID-19 Enfeksiyonu ile Birliktelik Gösteren Pulmoner Tromboemboli Olgularının Değerlendirmesi** 15-18
Evaluation of Pulmonary Thromboembolism Cases Associated with COVID-19 Infection
Nevra GÜLLÜ ARSLAN
- The Effect of Self-Efficacy of Children and Adolescents with Asthma on Their Quality of Life** 19-25
Asthımlı Çocuk ve Adölesanların Öz-etkililiklerinin Yaşam Kalitesine Etkisi
Duygu KARAARSLAN, Didar Zümrüt BAŞBAKKAL
- Doğum Sonu Dönemdeki Kadınların Emzirme Tutumları ve Etkileyen Faktörler** 27-35
Breastfeeding Attitudes of Women in Postpartum Period and Affecting Factors
Ekin Dila TOPALOĞLU ÖREN, Şenay ÜNSAL ATAN, Oya KAVLAK
- Health Belief Levels of Adult Individuals on Prevention of Colorectal Cancer and Their Status of Participating in Screening Program** 37-44
Erişkin Bireylerin Kolorektal Kanserden Korunmaya Yönelik Sağlık İnanç Düzeyleri ve Tarama Programına Katılım Durumları
Hilal KAHRAMAN, Şerife KURŞUN KURAL
- Lise Öğrencilerinin Sanal Zorbalık Farkındalıklarının Yordayıcısı Olarak Algılanan Sosyal Yetkinlik, Cinsiyet, Günlük İnternet Kullanım Süresi ve Ebeveyn Kontrolü** 45-52
Perceived Social Competence, Gender, Daily Internet Usage and Parental Control as Predictors of High School Students' Awareness of Cyberbullying
Seher ZENGİN, Makbule TOKUR KESGİN
- Effect of e-Health Literacy on the Fear of COVID-19 and Attitudes Towards Protection: A Cross-Sectional Study** 53-59
e-Sağlık Okuryazarlığının COVID-19 Korkusu ve Korunmaya Yönelik Tutumlara Etkisi: Kesitsel Araştırma
Aysun KAZAK, Ayşe ÖZKARAMAN
- Adölesan Gebelerin Gebelik ve Anneliğe Uyumluluğu** 61-68
Adaptation to Pregnancy and Motherhood in Pregnant Adolescents
Simge EVRENOL ÖÇAL, Aynur SARUHAN
- COVID-19 Pandemisi Sürecinde Hemşirelik Öğrencilerinin Koronavirüs Anksiyetesi Düzeyleri ve Stresle Baş Etme Şekilleri** 69-77
Coronavirus Anxiety Levels of Nursing Students and Their Ways of Coping with Stress during in the COVID-19 Pandemic
Burcu DAYSAL GÜLER, Birsen ALTAY
- Investigation of the Relationship between COVID-19 Illness Perceptions and Vaccine Attitudes of Midwives and Nurses Working in the Field of Women's Health** 79-86
Kadın Sağlığı Alanında Çalışan Ebe ve Hemşirelerin COVID-19 Hastalık Algısı ve Aşıya Yönelik Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi
Nihal AYDIN, Şahika ŞİMŞEK ÇETİNKAYA, Ayşenur DURMUŞ, Şerife KIBRIS, Demet GÜNEY

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

COVID-19 Sırasında Yaşanan Travma ile Başa Çıkabilme Algısı ve İlişkili Bazı Değişkenler The Perceived Ability to Cope with the Trauma of the COVID-19 Pandemic and Some Associated Variables Salih DOĞRU, Aysun GÜZEL	87-94
The Relationship Between Maternal Chronic Disease, Infection, and Having a Child with Autism Spectrum Disorder Maternal Kronik Hastalık ve Enfeksiyon ile Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuğa Sahip Olma Arasındaki İlişki Elifnur GÜNEŞ, Merve TUNCER	95-100
Arteria Subclavia ve Ana Dallarının Çok Kesitli Bilgisayarlı Tomografi (ÇKBT) ile Morfolojik ve Morfometrik Analizi Morphologic and Morphometric Analysis of the Subclavian Artery and the Main Branches of the Subclavian Artery by Multidetector Computerized Tomography (MDCT) Kemal Emre ÖZEN, Aynur Emine ÇİÇEKBAŞI, Demet AYDOĞDU	101-110
Sağlık Alanında Eğitim Gören Üniversite Öğrencilerinin Kariyerlerine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi: Karma Yöntem Examining the Attitudes of University Students Pursuing a Career in Health: A Mixed Method Approach Neşe MERCAN, Vesile ADIGÜZEL, Celale Tangül ÖZCAN	111-121
Doğum Sonu Dönemdeki Annelerin Anne Sütü Sağma Oranları ve Etkileyen Faktörler Determination of Rates of Breast Milk Pumping of Postpartum Mothers and Affecting Factors Gülsün AYRAN, Ayda ÇELEBİOĞLU, Sibel KÜÇÜKOĞLU, Hava ÖZKAN	123-129
Yara Kültürlerinden İzole Edilen Mikroorganizmalar ve Antibiyotik Dirençleri /1 Yıllık Süreç Microorganisms Which Isolated From Wound Cultures and Their Antimicrobial Susceptibilities/A Year Period Kerem YILMAZ, Yamaç TEKİNTAŞ	131-135
Kadınların Pap Smear Testi Yaptırma Durumlarının Sağlık İnanç Modeli Yaklaşımı ile Değerlendirilmesi Evaluation of Women's Pap Smear Test Status by the Health Belief Model Approach Figen KAZANKAYA, Sezer ER GÜNERİ, Gül ERTEM	137-144
İlkokul Öğrencilerinde Ağırlık Yönetiminde Oyun Destekli Beslenme Eğitimi Programının Etkinliği The Effectiveness of Game Supported Nutrition Education Program in Weight Management in Primary School Students Dilek ONGAN, Gülçin UYANIK, Gamze AĞARTIOĞLU KUNDAKÇI, Medine YILMAZ, Cüneyt BUHARALIOĞLU, Canan Burcu GEZGİNCİ	145-153
SİSTEMATİK DERLEMELER Gebelerin Aşı Karşıtı Düşünceleri ve Aşı Yaptırmama Nedenlerinin İnfluenza Aşılı Özelinde İncelenmesi: Sistematiik Derleme Examination of Pregnant Women's Anti-Vaccine Opinions and Reasons for Not Getting Vaccinated in the Context of İnfluenza Vaccines: A Systematic Review Resmiye KAYA ODABAŞ, Rukiye DEMİR	155-165
Diyabetik Ayakta Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Uygulamalarının Kullanımı: Literatürün Gözden Geçirilmesi The Use of Traditional and Complementary Medicine Practices In Diabetic Outpatient Settings: Literature Review Ayşe AYHAN, Berna Nilgün ÖZGÜR SOY URAN	167-175
DERLEMELER Kistik Fibrozisli Hastalarda COVID-19'un Etkisi ve Tıbbi Beslenme Tedavisi Effect of COVID-19 and Medical Nutrition Therapy in Patients with Cystic Fibrosis Melike YILDIZ, Büşra CANARSLAN, Büşra ASLAN GÖNÜL	177-182

İÇİNDEKİLER / CONTENTS

Kan Beyin Bariyeri Modülasyonuna Yeni Bir Bakış Açısı: Beslenme ve Çevresel Faktörlerin Etkisi	183-192
A New Perspective on the Modulation of the Blood Brain Barrier: The Role of Nutrition and Environmental Factors Canan ALTINSOY, Derya DİKMEN	
COVID-19 ile İlişkili Pediatrik Multisistem İnflamatuar Sendromu ve Hemşirelik Yaklaşımı	193-199
Pediatric Multisystem Inflammatory Syndrome Related to COVID-19 and Nursing Approach Müjde ÇALIKUŞU İNCEKAR, Farıda NAJAFGULIYEVA, Sevim SAVAŞER	
Affetme Kavramı ve Hemşirelik	201-208
The Concept of Forgiveness and Nursing Merve ŞAHİN, Fatma DEMİRKIRAN	
COVID-19 Pandemisi ile Mücadelede XR, AI, IoT ve 5G Uygulamaları	209-220
XR, AI, IoT, and 5G Applications in Fight Against the COVID-19 Pandemic Anı Hande METE, Buse Fidan TÜRKÖN, Faruk YILMAZ, Özgür İNCE	
İntegral Hemşirelik Teorisi ve Yenidoğan Yoğun Bakımlarda Uygulanan Non-Farmakolojik Yöntemlere Teorinin Entegre Edilmesi	221-227
Theory of Integral Nursing and Integration of the Theory to the Non-Pharmacological Methods Applying In Neonatal Intensive Care Unit Emel BULDUR, Yasemin YILDIRIM, Fisun ŞENUZUN AYKAR	
Çocukluk Döneminde Meningokoksemiye Güncel Yaklaşım ve Hemşirelik Bakımı	229-235
Current Approach and Nursing Care for Meningococemia in Childhood Gamze KAŞ ALAY, Suzan YILDIZ	

İZMİR KÂTİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ DERGİSİ

Dergi İletişimi

Posta adresi : İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çiğli Ana Yerleşkesi, 35620 Çiğli – İzmir

Web : <http://dergipark.gov.tr/ikcusbfd>

Telefon : 0 232 329 35 35 / 4820 ve 4827

Faks : 0 232 325 33 57

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi yayınıdır.

İzmir Katip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi, **EBSCO** (2020 yılından itibaren), **ProQuest Central** (2016 yılından itibaren), **ROAD: The Directory of Open Access Scholarly Resources** (2017 yılından itibaren), **World Catalogue of Scientific Journal** (2016 yılından itibaren), **SOBIAD Atıf Dizini** (2016 yılından itibaren), **Türkiye Atıf Dizini** (2021 yılından itibaren), **Google Scholar** (2016 yılından itibaren) veri tabanlarında indekslenmektedir.

ISSN:2458-9799

Sahibi

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi adına
Prof. Dr. Derya ÖZER KAYA

Onursal Editör

Prof. Dr. Bumin Nuri DÜNDAR

Editör

Prof. Dr. Derya ÖZER KAYA

Bölüm Editörleri (Soyadına göre alfabetik sırayla)

Prof. Dr. Gözde AKOĞLU, Çocuk Gelişimi

Prof. Dr. Yasemin TOKEM, Hemşirelik

Prof. Dr. Medine YILMAZ, Hemşirelik

Doç. Dr. Nuray EGELİOĞLU CETİŞLİ, Hemşirelik

Doç. Dr. Turhan KAHRAMAN, Fizyoterapi ve Rehabilitasyon

Doç. Dr. Melike TEKİNDAL, Sosyal Hizmet

Doç. Dr. Gülşah KANER TOHTAK, Beslenme ve Diyetetik

Dr. Öğr. Üyesi İknur YEŞİLÇİNAR, Hemşirelik

Yayın Kurulu

Pınar SERÇEKUŞ AK, Pamukkale Üniversitesi

Ayşe AKBİYİK, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Esra ARDAHAN AKGÜL, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Esra AKIN, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Betül AKTAŞ, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Leyla BAYSAN ARABACI, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Melek ARDAHAN, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Elif ÜNSAL AVDAL, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Gül BALTACI, Güven Hastanesi

Deniz BAYRAKTAR, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Murat BEKTAŞ, Dokuz Eylül Üniversitesi

Ayşe BÜYÜKBAYRAM, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Burcu CEYLAN, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Gülşah OYUR ÇELİK, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Betül ÇİÇEK, Erciyes Üniversitesi

Arzu İCAĞASIOĞLU ÇOBAN, Başkent Üniversitesi

Yayın Kurulu (Devamı)

Dilek AYAKDAŞ DAĞLI, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Nurhak Cem DEDEBALI, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Gamze YURTDAŞ DEPBOYLU, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Jülide Gülizar YILDIRIM DUMAN, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Ahmet EGE, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Fatma ELİBOL, Sağlık Bilimleri Üniversitesi

Ferman ERİM, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Melike ERTEM, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Funda GÜMÜŞ, Dicle Üniversitesi

İknur NAZ GÜRŞAN, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Arzu İLÇE, Bolu İzzet Baysal Üniversitesi

Hasibe KADIOĞLU, Marmara Üniversitesi

Bedriye Tuğba KARAASLAN, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Damla KARABAY, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Mağfiret KARA KAŞIKÇI, Atatürk Üniversitesi

Umut ZİYA KOÇAK, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Ezgi BELLİKCİ KOYU, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Nilgün SEREMET KÜRKLÜ, Akdeniz Üniversitesi

Dilek ONGAN, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Simge EVRENOL ÖÇAL, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Yasemin AYHAN ÖNCÜ, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Ekin Dila TOPALOĞLU ÖREN, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Zeynep CANLI ÖZER, Akdeniz Üniversitesi

Beste ÖZGÜVEN ÖZTORNACI, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Orhan ÖZTÜRK, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Hatice YILDIRIM SARI, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Sema SAVCI, Dokuz Eylül Üniversitesi

Guy SIMONEAU, Marquette University

Habibe ŞAHİN, Erciyes Üniversitesi

Fatih ŞAHİN, Manisa Celal Bayar Üniversitesi

Deniz ŞANLI, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Figen TURAN, Hacettepe Üniversitesi

Sevtap GÜNAY UÇURUM, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Berna Nilgün ÖZGÜR SOY URAN, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Gülçin UYANIK, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Tuba YALÇIN, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

Derya UZELLİ YILMAZ, İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi

İZMİR KÂTİP ÇELEBİ ÜNİVERSİTESİ SAĞLIK BİLİMLERİ FAKÜLTESİ DERGİSİ

Dergi İletişimi

Posta adresi : İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Fakültesi, Çiğli Ana Yerleşkesi, 35620 Çiğli – İzmir

Web : <http://dergipark.gov.tr/ikcusbfd>

Telefon : 0 232 329 35 35 / 4820 ve 4827

Faks : 0 232 325 33 57

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi yayınıdır.

ISSN:2458-9799

Dergi Sekreteryası

Dr. Öğr. Üyesi Ayşe AKBIYIK
Dr. Öğr. Üyesi Gamze YURTDAŞ DEPBOYLU
Dr. Öğr. Üyesi Damla KARABAY
Dr. Öğr. Üyesi Orhan ÖZTÜRK
Dr. Öğr. Üyesi Gülçin UYANIK
Öğr. Gör. Dr. Feyza DERELİ
Arş. Gör. Dr. Elvan FELEKOĞLU
Arş. Gör. Seda ÇETİN AVCI
Arş. Gör. Buse BAKIR
Arş. Gör. Ayşe Nur SONGÜR BOZDAĞ
Arş. Gör. Gamze ÇALIK
Arş. Gör. Büşra DALFİDAN
Arş. Gör. Pınar DOĞAN
Arş. Gör. Kevser KAÇMAZ
Arş. Gör. Gamze KUNDAKÇI
Arş. Gör. Sevgi TİKTAŞ
Arş. Gör. Gülsenay TAŞ SOYLU
Arş. Gör. Hilal UZUNLAR
Arş. Gör. Senemhan YILMAZ

Derleme ve Mizanpaj

Arş. Gör. Sinem ESKİDEMİR
Arş. Gör. Gülşen IŞIK
Arş. Gör. Yasemin KARAAĞAÇ
Arş. Gör. Merve KESKİN
Arş. Gör. Melissa KÖPRÜLÜOĞLU
Arş. Gör. Ece MUTLU SATIL
Arş. Gör. Duygu YILDIRIM

Derginin Yayınlanması ve Web Sitesi Yönetimi

Arş. Gör. Dr. Müge KIRMIZI
Arş. Gör. Çağla AYER
Arş. Gör. Nagehan EVKAYA
Arş. Gör. Merve KURT

Yabancı Dil Danışmanı

Doç. Dr. Jülide Gülizar YILDIRIM DUMAN
Doç. Dr. Dilek ONGAN
Dr. Öğr. Üyesi Deniz BAYRAKTAR
Öğr. Gör. Dr. Tahir Enes GEDİK

Yabancı Dil Danışmanı (Devamı)

Arş. Gör. Dr. İsmail AYVAZ
Arş. Gör. Dr. Yusuf EMÜK
Arş. Gör. Dr. Devrim Can SARAÇ
Arş. Gör. Zuhale ABASIYANIK

Biyoistatistik Danışmanı

Prof. Dr. Ferhan ELMALI
Prof. Dr. Medine YILMAZ

Grafik Tasarım Danışmanları

Prof. Dr. Fikri SALMAN
Doç. Dr. Uğur BAKAN

İKÇÜ Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi

Editöryal Politikalar

- Odak ve Kapsam
- Hakem Değerlendirme Süreci
- Açık Erişim Politikası

Odak ve Kapsam

İKÇÜ Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi tarafından yılda üç kez yayımlanan multidisipliner, hakemli, süreli bir e-dergidir. İKÇÜ Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi sağlık bilimleri ile ilgili klinik ve deneysel özgün araştırma, derleme, olgu sunumu şeklinde hazırlanan makale türünde güncel çalışmaları ve yayınlanmış yazılara ilişkin değerlendirmeleri içeren editöre mektupları kapsar. Dergi sağlık bilimlerinin tüm alanlarında sağlık profesyonellerine ve diğer araştırmacılara yöneliktir. Dergi; yayınladığı makalelerde, konu ile ilgili etik kurallara ve bilimsel standartlara uygun olma ve ticari kaygı gözetmeme şartını aramaktadır.

Bilimsel Danışma Değerlendirme Süreci

Makale gönderimi ve Bilimsel Danışma Kurulu Üyelerinin değerlendirmeleri DergiPark üzerinden elektronik ortamda gerçekleştirilmektedir. Yayınlanmak için gönderilen makalelerin daha önce başka bir yerde yayınlanmamış veya yayınlanmak üzere gönderilmemiş olması gerekir. Eğer makalede daha önce yayınlanmış; alıntı yazı, tablo, resim mevcut ise makale yazarı, yayın hakkı sahibi ve yazarlarından yazılı izin almak ve bunu makalede belirtmek zorundadır.

Bilimsel toplantılarda sunulan özetler, makalede belirtilmesi koşulu ile kabul edilir. Ayrıca, dergilerin özel sayılarında özetleri yayınlanan bildirimlere ait ayrıntılı bilginin bildirilmesi gerekmektedir. Dergiye gönderilen makale, biçimsel esaslara uygun ise danışman incelemesinden geçirilip, gerek görüldüğü takdirde, istenen değişiklikler yazarlarca yapıldıktan sonra yayınlanır.

Başvuruyu takiben, makale bir (1) ay içerisinde alanında uzman iki (2) danışman tarafından değerlendirilir. Düzeltme istendiği takdirde yazarlar, gözden geçirilmiş makaleyi iki (2) hafta içerisinde yeniden dergiye gönderirler. Gerekli takdirde bu süre editörün kararıyla uzatılabilir. Hakemler tarafından yapılması istenen düzeltmelerin niteliğine bağlı olarak düzeltilerek tekrar dergiye gönderilen makale üç (3) hafta içerisinde hakemler tarafından değerlendirilir veya editör tarafından hakemlere gönderilmeksizin değerlendirme tamamlanır.

Makale yayınlanmak üzere dergiye gönderildikten sonra yazarlardan hiçbiri, tüm yazarların yazılı izni olmadan yazar listesinden silinemez, ayrıca hiçbir isim, yazar olarak eklenemez ve yazar sırası değiştirilemez.

Açık Erişim Politikası

Bu dergi yayınlanma ile birlikte açık erişimi sağlama politikasını benimsemiştir.

EDİTÖRDEN

Değerli Okurlarımız,

İzmir Kâtip Çelebi Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi, Ocak 2023 sayısında **19 adet araştırma makalesi, 2 adet sistematik derleme, 7 adet derleme** olmak üzere 28 adet yayın bulunmaktadır. Mart 2020’de başlayan COVID-19 pandemisi bitmiş gibi görünse de çok boyutlu etkilerini sürdürmektedir. Pandemi başlangıcından hemen sonra bu konuda bilgileri derleyerek çıkardığımız 2020, 5(2) sayılı dergimiz bir çok araştırma için ilham kaynağı olmuş, pek çok hastanın tedavi sürecinde sağlık çalışanlarına ve bakım verenlere destek olmuştur. COVID-19 salgını sürecinin toplumdaki pek çok grup üzerinde yaşattığı zorluklar ile ilgili çalışmalar güncelliğini korumakta ve yapılan çalışmalar paylaşılmaya devam edilmektedir. Bu kapsamda bu sayıda, **“Koronavirüs Pandemisi Sürecinde Engelli Çocukların Fiziksel Aktivite Katılımları ile Yaşam Kalitelerinin İncelenmesi, Determination of COVID-19 Fear and Healthy Lifestyle Behaviors in Faculty of Health Sciences Students: A Cross-Sectional Study (Sağlık Bilimleri Fakültesi Öğrencilerinde COVID-19 Korkusu ve Sağlıklı Yaşam Biçimi Davranışlarının Belirlenmesi: Kesitsel Bir Çalışma), COVID-19 Enfeksiyonu İle Birliktelik Gösteren Pulmoner Tromboemboli Olgularının Değerlendirmesi, Effect of e-Health Literacy on the Fear of COVID-19 and Attitudes Towards Protection: A Cross-Sectional Study (e-Sağlık Okuryazarlığının Covid-19 Korkusu ve Korunmaya Yönelik Tutumlara Etkisi: Kesitsel Araştırma), COVID-19 Pandemisi Sürecinde Hemşirelik Öğrencilerinin Koronavirüs Anksiyetesi Düzeyleri ve Stresle Baş Etme Şekilleri, Investigation of the Relationship between COVID-19 Illness Perceptions and Vaccine Attitudes of Midwives and Nurses Working in the Field of Women's Health (Kadın Sağlığı Alanında Çalışan Ebe ve Hemşirelerin COVID-19 Hastalık Algısı ve Aşıya Yönelik Tutumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi), COVID-19 Sırasında Yaşanan Travma ile Başa Çıkabilme Algısı ve İlişkili Bazı Değişkenler”** isimli 8 adet araştırma makalesi sizlerle paylaşmıştır. Ayrıca bu konudaki **“Kistik Fibrozisli Hastalarda COVID-19’un Etkisi ve Tıbbi Beslenme Tedavisi, COVID-19 ile İlişkili Pediatrik Multisistem İnflamatuvar Sendromu ve Hemşirelik Yaklaşımı, COVID-19 Pandemisi ile Mücadelede XR, AI, IoT ve 5G Uygulamaları”** isimli derlemeler önemli bilgilendirmeler sağlamaktadır.

Toplum sağlığında önemini koruyan anne ve çocuk sağlığı konusu dergimizin önem verdiği ve çokça yayın kabul ettiği bir diğer alan olarak öne çıkmaktadır. Çocukluk çağındaki yaygın solunum hastalıklarından astma **“The Effect of Self-Efficacy of Children and Adolescents with Asthma on Their Quality of Life (Astımlı Çocuk ve Adölesanların Öz-etkililiklerinin Yaşam Kalitesine Etkisi)”** isimli İngilizce olarak yayınlanmış araştırmada incelenmiştir. Bu araştırma, astım atakları sırasında çocuklara ve ergenlere başedici yaklaşımları öğretmek ve yaşam kalitelerini ve öz-yeterlik düzeylerini artırmak konusunda bilgiler sunmuştur. **“The Relationship Between Maternal Chronic Disease, Infection, and Having a Child with Autism Spectrum Disorder (Maternal Kronik Hastalık ve Enfeksiyon ile Otizm Spektrum Bozukluğu Olan Çocuğa Sahip Olma Arasındaki İlişki)”** ismi ile yayınlanan bir diğer araştırma, Otizm Spektrum Bozukluğunda annenin doğum öncesi dönemde sahip olduğu kronik hastalıklar ve enfeksiyonun, çocukta otizm görülme riskini artırdığını göstermektedir. **“Çocukluk Döneminde Meningokoksemiye Güncel Yaklaşım ve Hemşirelik Bakımı”** isimli derlemede çocukluk çağında, özellikle beş yaş altında sık görülen, çocuk sağlığını büyük oranda riske atarak ağır seyredabilen meningokokseminin değerlendirilmesi, izlenmesi, tedavisi ve hastalık bakımı detaylı olarak irdelenmiştir. Yenidoğan yoğun bakımları ile ilgili **“Integral Hemşirelik Teorisi ve Yenidoğan Yoğun Bakımlarda Uygulanan Non-Farmakolojik Yöntemlere Teorinin Entegre Edilmesi”** isimli derleme ağrının farmakolojik olmayan ve pozisyon verme, kanguru bakımı, emzirme veya anne sütü verme, anne kokusu, sallama, besleyici olmayan emzirme yöntemleri, oral sukroz verme, çevresel uyaranların azaltılması ve sarmalama gibi kontrol yöntemleri üzerindeki çalışmalar hakkında bilgi vermektedir.

Gebelik, anne sütü, emzirme süreçleri ile ilgili **“Doğum Sonu Dönemdeki Kadınların Emzirme Tutumları ve Etkileyen Faktörler, Doğum Sonu Dönemdeki Annelerin Anne Sütü Sağma Oranları ve Etkileyen Faktörler, Adölesan gebelerin gebelik ve anneliğe uyumları ve Gebelerin Aşı Karşıtı Düşünceleri ve Aşı Yaptırmama Nedenlerinin Influenza Aşılıarı Özeline İncelenmesi: Sistematik Derleme”** bu sayıdaki diğer yayınlardır.

Kanser ile ilgili çalışmalar bu sayıda da önemli bir yer teşkil etmiştir. **“Health Belief Levels of Adult Individuals on Prevention of Colorectal Cancer and Their Status of Participating in Screening Program (Erişkin Bireylerin Kolorektal Kanserden Korunmaya Yönelik Sağlık İnanç Düzeyleri ve Tarama Programına Katılım Durumları) ve Kadınların Pap Smear Testi Yaptırma Durumlarının Sağlık İnanç Modeli Yaklaşımı ile Değerlendirilmesi”** kanserden korunmada önemli ipuçları sunmaktadır.

EDİTÖRDEN

Anatomik yapıların iyi öğrenilmesi, görüntülenmesi, varyasyonlarının belirlenebilmesi ile analizi tanılama ve tedavide önem arz etmektedir. Bu kapsamda, **“Arteria Subclavia ve Ana Dallarının Çok Kesitli Bilgisayarlı Tomografi (ÇKBT) ile Morfolojik ve Morfometrik Analizi”** isimli makale boyun ve toraks birleşkesindeki damarsal yapılar hakkındaki bilgileri detaylı görüntüleme teknikleri ile ortaya koymuştur.

Kan beyin bariyeri (KBB), toksik bileşiklerin ve patojenlerin kandan beyne geçişini engelleyen, besin öğelerinin ise beyne iletilmesini sağlayan merkezi sinir sistemi ve periferik sinir sistemi arasında bir bariyerdir. Beslenme, nöral aktivite ve yaşlanma, hava kirliliği, ağır metallere maruziyet, sigara, alkol, stres, egzersiz gibi faktörlerin bu bariyer için etkileri bildirilmiştir. **“Kan Beyin Bariyeri Modülasyonuna Yeni Bir Bakış Açısı: Beslenme ve Çevresel Faktörlerin Etkisi”** isimli derleme kan beyin bariyeri bileşenlerini, işlevlerini, hastalıklardaki rolünü ve kan beyin bariyerini module eden faktörleri ele alması bakımından literatüre katkı sunmayı hedeflemektedir.

Yara yeri enfeksiyonlarına en sık neden olan mikroorganizmaların dağılımı ve antibiyotik direnç profilleri **“Yara Kültürlerinden İzole Edilen Mikroorganizmalar ve Antibiyotik Dirençleri /1 Yıllık Süreç”** isimli araştırma ile tespit edilmiş, elde edilen verilerin uygun antibiyotik seçimi ile direnç oranlarının düşürülmesi ve tedavi maliyetlerinin azalmasına katkı sağlayacağı vurgulanmıştır. Diyabetik ayak yaraları, alt ekstremitte amputasyonlarına ve mortalite artışına kadar gidebilen ciddi bir sorun olarak karşımıza çıkmaktadır. **“Diyabetik Ayakta Geleneksel ve Tamamlayıcı Tıp Uygulamalarının Kullanımı: Literatürün Gözden Geçirilmesi”** isimli yayında, alternatif ve medikal sistemler, beden-zihin müdahaleleri, biyolojik tedaviler, manipulatif ve beden temelli tedaviler ve enerji terapileri başlıklarında literatür taramaları sunulmuştur.

Değişik eğitim süreçlerinde olan öğrenciler ile ilgili çalışmalar, **“Lise Öğrencilerinin Sanal Zorbalık Farkındalıklarının Yordayıcısı Olarak Algılanan Sosyal Yetkinlik, Cinsiyet, Günlük İnternet Kullanım Süresi ve Ebeveyn Kontrolü, Sağlık Alanında Eğitim Gören Üniversite Öğrencilerinin Kariyerlerine İlişkin Tutumlarının İncelenmesi: Karma Yöntem, İlkokul Öğrencilerinde Ağırlık Yönetiminde Oyun Destekli Beslenme Eğitimi Programının Etkinliği”** başlıkları ile bu sayıda paylaşılan yayınlar olmuştur.

Sağlığın sürdürülmesi, korunması ve hastalık süreçlerinde yeniden yapılandırılmasında biyopsikososyal model en çok vurgulanan kavram olarak karşımıza çıkmaktadır. Psikososyal boyut açısından affetme kavramı ruh sağlığı, psikoterapi, psikofizyoloji, gelişim ve sosyal psikoloji alanlarında popüler bir araştırma konusu olmuştur. **“Affetme Kavramı ve Hemsirelik”** isimli derleme affetmenin, kendini affetme, başkalarını affetme, durumların veya olayların affedilmesi boyutlarını irdelemiş, affetme modellerini ve affetmeyi etkileyen faktörleri ortaya koymuş, affetme kavramının anlaşılması ve farkındalığı ile olumsuz düşünceleri olumlu düşüncelere yönlendirip hem fiziksel hem de ruhsal iyileşme sağlaması sonucunu vurgulamıştır.

Biyopsikososyal iyiliğin sağlanması hususunda vurgu yapmak üzere bu sayımıza eşlik eden orijinal kapak resmi “nilüfer” çiçeği olarak seçilmiş ve kapak tasarımı Prof. Dr. Fikri Salman tarafından yapılmıştır. Nilüfer çiçeği, kendi kendini temizleyen özel sistemi ile dünyadaki en temiz çiçek olarak tanımlanır. Nilüfer çiçeği antimikrobiyal bir çiçektir. Bitki, üzerine en ufak bir toz zerresi geldiğinde hemen yapraklarını sallar ve toz taneciklerini belli noktalara doğru iter. Yaprığın üzerine düşen yağmur damlaları da bu noktalara doğru yönlendirilir ve buradaki tozların süpürülmesi sağlanır. Bitkiler dünyasında en gizemli çiçeklerden biri olan nilüfer kalp ve zihin temizliğini, ruhsal arınmayı ve içsel huzuru temsil eder. Beyaz nilüfer doğal tıpta sinirleri yatıştırmak ve eklem ağrılarının dindirilmesinde kullanılır. Türk kültüründe nilüfer çiçeği motifi, özellikle mimari alanda, Mimar Sinan’ın tasarımlarında kullanılmıştır.

Pek çok farklı araştırmanın yer aldığı bu sayımızı, bilimsel ve insan odaklı bir yaklaşımla problemlerin çözülmesi, tıbbi yöntemlerle tedavi ve rehabilite edilmesi sürecinde araştırmalar planlayan, uygulayan, sonuçlarını paylaşan ve yayınlamak için çaba gösteren tüm araştırmacılarımıza ithaf ediyorum.

Prof. Dr. Derya ÖZER KAYA

Editör